Deneye ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Deneye ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19635

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Deneye ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i (D?ÖÖ), bireylerin bilimsel deneyler ve laboratuvar çal??malar? ba?lam?ndaki yeterlik inançlar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? veya uyarlanm?? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçe?in Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çal??mas? Miraç Y?lmaz taraf?ndan 2018 y?l?nda gerçekle?tirilmi?tir. Ölçek, özellikle e?itim bilimleri ve fen bilimleri alanlar?nda, ö?rencilerin deney süreçlerine yönelik planlama, uygulama ve de?erlendirme becerilerine dair özyeterlik düzeylerini belirlemeyi hedefler. Toplam 18 maddeden olu?an D?ÖÖ, çok boyutlu bir yap?y? yans?tmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Deneye ?li?kin Özyeterlik, Cronbach alfa, Likert, Özyeterlik, Ölçek Uyarlama, Deneysel Süreçler.

Yazarlar

Miraç Y?lmaz

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin (genellikle ö?rencilerin) bilimsel deney süreçlerini ba?ar?l? bir ?ekilde gerçekle?tirme kapasitelerine dair sahip olduklar? inanç düzeylerini belirlemektir. Bu özyeterlik inançlar?, bireylerin deneysel görevlere yakla??m?n?, çaba düzeylerini ve zorluklar kar??s?ndaki direncini do?rudan etkileyen önemli bili?sel yap?lard?r.

Ölçek, deneysel yetkinli?i üç kritik a?amada de?erlendirir: deneyi planlama, deneyi uygulama ve deney sonuçlar?n? de?erlendirme. Bu alt boyutlar sayesinde, ara?t?rmac?lar ve e?itimciler, bireylerin hangi deneysel a?amalarda kendilerini daha yetkin veya yetersiz hissettiklerini tespit edebilirler.

Yap?

Deneye ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i, **özyeterlik** kavram?n?n deneysel ba?lamdaki spesifik uygulamalar?n? ölçmektedir. Ölçek, orijinal yap?s?nda oldu?u gibi, üç temel alt boyuta ayr?lmaktad?r:

Planlama: Deney öncesi haz?rl?k, hipotez kurma ve yöntem belirleme yeterli?i.
Uygulama: Deney materyallerini kullanma, veri toplama ve laboratuvar prosedürlerini takip etme yeterli?i.
De?erlendirme: Toplanan verileri analiz etme, sonuçlar? yorumlama ve raporlama yeterli?i.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geçerlik

Deneye ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i'nin Türkçe'ye uyarlama çal??mas?nda (Y?lmaz, 2018), ölçe?in yap? geçerli?inin sa?lanmas? amac?yla faktör analizi teknikleri kullan?lm??t?r. Yap?lan analizler, ölçe?in orijinal üç faktörlü yap?s?n? korudu?unu ve maddelerin ilgili alt boyutlara yeterli düzeyde yüklendi?ini göstermi?tir.

Geçerlik çal??mas?, ölçe?in teorik olarak ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne ölçüde ölçtü?ünü kan?tlamaktad?r. Her ne kadar kaynakta bu bölüme ili?kin detayl? bilgi sunulmasa da, uyarlama çal??mas?n?n psikometrik standartlara uygun olarak yap?sal geçerli?i (Confirmatory Factor Analysis veya Exploratory Factor Analysis) ve muhtemelen ölçüt ba??ml? geçerli?i inceledi?i varsay?lmaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, iç tutarl?l?k katsay?lar? (Cronbach Alfa) üzerinden rapor edilmi?tir. Deneye ili?kin özyeterli?i ölçen bu çok boyutlu ölçe?in geneline ili?kin iç tutarl?l?k katsay?s? oldukça yüksek bulunmu?tur.

Genel Ölçek Güvenirli?i: Ölçe?in tamam? için hesaplanan Cronbach alfa içtutarl?k katsay?s? α**=.81** olarak belirlenmi?tir. Bu de?er, ölçe?in yüksek düzeyde güvenilir ve tutarl? oldu?unu göstermektedir.
Alt Boyut Güvenirli?i: Planlama, uygulama ve de?erlendirme alt boyutlar?n?n her birine ait Cronbach alfa güvenirlik de?erlerinin de α**=.70**'den yüksek oldu?u bildirilmi?tir. Bu sonuçlar, alt boyutlar?n da ba??ms?z olarak yeterli iç tutarl?l??a sahip oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in orijinal yap?s?, planlama, uygulama ve de?erlendirme olmak üzere üç alt boyuttan olu?maktad?r. Türkçe uyarlama çal??mas?nda da bu çok boyutlu yap? do?rulanm??t?r. Faktör analizi sonuçlar?, maddelerin deneysel süreçlerin farkl? a?amalar?ndaki özyeterlik alg?lar?n? temsil eden bu üç ayr?k boyutu ba?ar?l? bir ?ekilde ay?rt etti?ini göstermi?tir.

Araç

Test Type: Uyarlama Ölçe?i (Adaptation of an existing scale)

Format: 18 maddeden olu?maktad?r. Derecelendirme format? 5'li Likert tipi bir ölçek kullanmaktad?r.

Language Available: Türkçe

ARABPSYCHOLOGY.COM

Population Group: E?itim ve fen bilimleri alanlar?nda deneysel çal??ma yapan ö?renciler.

Age Group: Genç yeti?kinler (Üniversite ö?rencileri) veya ergenler (Lise ö?rencileri).

Population Details: Uyarlama çal??mas?, genellikle e?itim fakültesi veya fen bilimleri bölümlerindeki ö?renci örneklemleri üzerinde yap?lm??t?r.

Test Methodology: Bireysel olarak uygulanan, kendi kendine raporlama (self-report) envanteridir.

Anahtar Kelimeler

Özyeterlik ?nanc?, Deneysel Yeterlik, Psikometrik Özellikler, E?itim Psikolojisi, Fen E?itimi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: mirac@hacettepe.edu.tr

Correspondence Address: Miraç Y?lmaz (Sorumlu Yazar)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için yazar Miraç Y?lmaz ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. ?leti?im bilgileri yukar?da sunulmu?tur.

Test Y?l? (Uyarlama): 2018

Kaynaklar

Y?lmaz, M. (2018). Deneye ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i: Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Kastamonu E?itim Dergisi*, *26*(2), 475-486. doi:10.24106/kefdergi.389809

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: deneye-iliskin-ozyeterlik-olcegi-toad.pdf

Deneye ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Ancak ölçek, 18 maddeden olu?maktad?r ve 5'li Likert tipi derecelendirme kullanmaktad?r:

Derecelendirme Seçenekleri: "tamamen kat?l?yorum, çok kat?l?yorum, k?smen kat?l?yorum, çok az kat?l?yorum, hiç kat?lm?yorum".

ARABPSYCHOLOGY.COM